

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Korejské hororové filmy v 60. a 70. letech – nejčastěji se objevující motivy,
témata, folklór, a literární vliv**

Korean Horror Films in the 60s and 70s – the most frequently appearing motifs,
themes, folklore, and literary influence

OLOMOUC 2024 Valentýna Bauerová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Rudolf Schimera

Prohlášení o samostatnosti

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Anotace

Název práce: Korejské hororové filmy v 60. a 70. letech – nejčastěji se objevující motivy, témata, folklór, a literární vliv

Autor: Valentýna Bauerová

Vedoucí práce: Mgr. Rudolf Schimera

Počet stran: 36

Počet znaků: 54 963

Počet použitých zdrojů: 26

Klíčová slova: korejská kinematografie, korejské hororové filmy, horor, 60. léta, 70. léta, hororové motivy a témata, literární vliv, folklór

Cíle práce:

Bakalářská práce čtenáři představuje jihokorejský produkční systém v 60. a 70. letech se zaměřením na hororový žánr. Je zde definován korejský horor, a popsán, čím je specifický, nejčastěji se objevující se motivy a témata, a vlivy folklóru a literatury. Cílem práce je analýza filmů v daném období a sledování nejčastěji se opakujících motivů a témat.

Annotation

Title: Korean Horror Films in the 60s and 70s – the most frequently appearing motifs, themes, folklore, and literary influence

Author: Valentýna Bauerová

Supervisor: Mgr. Rudolf Schimera

Number of pages: 36

Number of characters: 54 963

Number of used sources: 26

Keywords: Korean cinema, Korean horror movies, horror, 1960s, 1970s, horror motives and themes, literary influence, folklore

The aim of the work:

The work introduces to the reader Korean horror movies from the 60s and 70s. It describes the most used motives and themes in these movies and how they are influenced by the literature and Asian folklore. The aim of the work is to analyze movies from this period and depict the motives and themes used in them.

Poděkování

Především bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce, panu Mgr. Rudolfu Schimerovi za ochotu při vedení práce a také za jeho přednášky týkající se asijské kinematografie – především korejské a japonské, na které jsem mohla docházet a prohloubit tak své znalosti. Dále také děkuji mé sestře Julii Bauerové za povzbuzování a podporu při psaní této práce. Potom chci tímto poděkovat rodičům, sourozencům, babičkám, dědům, sestřenicím, bratrancům, tetám, strýcům, spolubydlíci a přátelům za jejich pomoc, podporu a trpělivost, co se mnou měli při zpracování práce.

Obsah

Úvod.....	9
1 Produkční systém korejského filmu 60. a 70. let.....	11
1.1 60. léta.....	11
1.2 70. léta.....	14
2 Definice korejského hororu.....	16
2.1 Folklor a literární vliv.....	18
3 Analýza vybraných filmů.....	22
3.1 Madam White Snake (1960).....	22
3.2 The Devil's Stairway (1964).....	24
3.3 A Bloodthirsty Killer (1965).....	27
Závěr.....	30
Bibliografie.....	32
Zdroje obrázků.....	34
Filmografie.....	34
Tabulka citovaných filmů.....	35

Seznam obrázků

Obrázek 1.: Vzhled <i>gwisin</i> podle korejských vysokoškoláků	20
Obrázek 2: Vzhled <i>dokkaebi</i> podle korejských vysokoškoláků	21
Obrázek 3: Propagační plakát filmu <i>Madam White Snake</i>	24
Obrázek 4: Kočičí duch	29

Ediční poznámka

V práci je pro přepis korejských jmen a názvů použit oficiální jihokorejský systém – revidovaná korejská transkripce (Revised Romanization of Korean). Pokud jsou nějaká jména či názvy více známé v jiném přepisu, je to zmíněno v poznámce pod čarou.

Filmy zmiňované v textu jsou uváděny v anglickém překladu. Většina z nich nemá český překlad, a proto jsem použila anglické názvy, pod kterými jsou dohledatelné na stránkách KMDb¹. Při prvním zmínění každého snímku jsou v závorkách uvedeny jeho náležitosti – původní korejský název, transkripce, režisér a rok distribuce.

¹ KMDb, dostupné na: <https://www.kmdb.or.kr/eng/main>.

Úvod

Úvodní část se zabývá produkčním systémem korejského filmu se zaměřením na 60. a 70. léta. Přestavují éru rozvoje a transformace, která položila základy pro pozdější úspěchy jihokorejské hororové kinematografie. U každého desetiletí je zmíněna stručná historie související s produkcí filmů, a jak určité politické a sociální situace ovlivňovaly objevující se motivy a témata. V tomto období se kinematografie teprve formulovala. Filmaři museli překonat mnoho překážek a hlavní z nich byla cenzura (nebyla kontinuální a její intenzita se měnila v závislosti na politických okolnostech). Je zde také zmíněn vliv japonských a amerických kulturních produktů. Období 60. let bývá nazýváno „zlatý věk jihokorejské hororové kinematografie“, zatímco 70. léta byla ovlivněna úpadkem tohoto odvětví.

Hlavní část se pak věnuje definici korejského hororu a co ho dělá jedinečným. Zaměřuji se na nadpřirozené filmy, které fascinují svou intenzivní atmosférou a napětím. Nejčastěji zde bývají zobrazovány motivy ženské pomsty, ženského utrpení a vztahy mezi rodinnými příslušníky/partnery. Cílem není diváka vylekat, ale vyvolat pocit strachu a nejistoty, který v něm zůstane po delší dobu. Korean Film Archive prohlásil, že díky své schopnosti zchladit diváky, budou horory promítat v létě. Obsahují emoce, které jsou specifické pro jihokorejské obyvatele. Popisují zde přechod od černobílých k barevným filmům, kterým zrovna filmová produkce procházela. Důležitou roli také hrají náboženství, která se v této zemi nacházela, jako je například šamanismus, konfucianismus a křesťanství.

Folklór je důležitým prvkem kulturního dědictví, který přispívá k jedinečné identitě korejského hororového žánru. Poskytuje filmařům bohatou paletu nadpřirozených bytostí a legend, které reflektují víru a hodnoty společnosti. Představuji nejčastější motivy, což jsou proměny zvířat, duchové a šotci. Mezi literární vlivy jsem zahrнула korejské pohádky, které se zabývají morálkou a lidskou podstatou. Jejich základem je vítězství dobra nad zlem, a to se přeneslo do snímků.

Poté následuje analýza tří vybraných filmů – *Madam White Snake* (백사부인, Baeksabuin) (r. Sin Sangok, 1960), *The Devil's Stairway* (마의 계단, Maui Gyedan) (r. I Manhui, 1964), a *A Bloodthirsty Killer* (살인마, Salinma) (r. I Yongmin, 1965). Jedná se o typ nadpřirozených hororů, které se zaměřují na tragické příběhy ženských postav. Mají stejný základ, ale jsou pojaty různorodě. Jsou od tří různých režisérů, kteří hráli důležitou roli v rozvoji hororového žánru a někteří z nich jsou spolu s jejich díly v práci zmiňováni

několikrát. První film je inspirován čínskou legendou, druhý obsahuje symboly související se západní kulturou, a třetí zahrnuje koncept kočičích duchů.

Při psaní o produkčním systému jsem se řídila knihou *Korean Horror Cinema*², která má přehledně a stručně popsána všechna období hororové kinematografie. Jako jedna z mála se zaměřovala na tento žánr, zatímco ostatní zdroje popisují kinematografii obecně a berou v ní ohled i na ostatní žánry. Obsahuje také popisy a analýzy některých filmů, které mi pomohly při psaní analýzy mnou vybraných hororů. U definice korejského hororu jsem používala zdroje, které obsahovaly jednotlivé legendy, popisy nadpřirozených postav, a také vlastní postřehy ze sledování filmů z tohoto období. V této části byla velice užitečná kniha *Encyclopedia of Korean Folk Literature*³, v které se nachází široká škála legend a charakteristiky nadpřirozených postav.

Rozhodla jsem se filmy uvádět anglicky, protože tak byly nejspíše dohledatelné na internetu. Skoro žádné z nich nemají oficiální český název, který by se dal použít. Jména režisérů a herců jsou přepsána z korejštiny pomocí revidované korejské transkripce, protože ta mnohdy bývá používána v zahraničních zdrojích.

Všechny citované korejské filmy jsou vypsané v tabulce na konci práce. Uspořádány jsou podle datumu uvedení. Uvedla jsem u nich tyto údaje – datum uvedení, režisér, anglický název, korejský název, přepis do revidované romanizace, přepis do české transkripce vědecké.

² Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, ISBN 978-0748643097.

³ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, ISBN 978-89-289-0084-8 91030.

1 Produkční systém korejského filmu 60. a 70. let

V začátcích korejského hororového filmu je často poukazováno na vliv amerických slasher filmů⁴ a japonských hororových filmů.⁵ Po skončení japonské okupace došlo k oficiálnímu zákazu dovozu japonských kulturních produktů s platností od roku 1945 až do roku 1998, kdy byl zrušen.⁶ I přesto, ale byly do země příležitostně distribuovány nelegálně.⁷ Například to bylo prostřednictvím distribuce přes černý trh, anebo byly uváděny jako zahraniční. Proto se i přes tento zákaz v jihokorejských filmech objevila reprodukce japonských kulturních motivů jako jsou kočičí duchové, kterým se věnuji níže.⁸ V Koreji mohou být nazýváni jako *goyangi gwisin*. Poprvé se tento motiv objevil ve filmu *A Bloodthirsty Killer* (살인마, Salinma) (r. I Yongmin, 1965). Bohužel mnoho děl z těchto začátků a období 60. a 70. let se nedochovalo, ale ví se o jejich existenci díky propagačním plakátům či zachovalé části filmu.

1.1 60. léta

Období 60. let spadá do takzvaného „zlatého věku jihokorejské kinematografie“.⁹ Díky vládě prezidenta I Seungmana¹⁰, který v roce 1954 zavedl daňovou politiku, došlo k rychlému rozkvětu filmového průmyslu.¹¹ Vstupenky na zahraniční filmy byly zdaněny o 90 %, zatímco ty na domácí filmy byly od daně osvobozeny.¹² Na začátku 60. let došlo ke dvěma důležitým politickým událostem. Jednou z nich byl dubnový převrat, který vedl k pádu prezidenta I Seungmana, čímž došlo na krátkou chvíli ke zrušení cenzury.¹³ O rok později je to pak vojenský převrat pod vedením generála Pak Jeonghui¹⁴, který vedl znovu k cenzuře a omezení umělecké svobody.¹⁵ Navzdory zábránám byli filmaři schopni vyprodukovat žánrově různorodé snímky, které měly velký úspěch u domácího publika. Z důvodu napjaté politické situace, také zrcadlily společenské úzkosti a kulturní vlivy, které pomohly s evolucí hororového žánru.

⁴ Subžánr hororového filmu, ve kterém je většinou hlavním zápornou postavou masový vrah.

⁵ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 2.

⁶ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

⁷ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

⁹ Bittencourt, 2019. *The Pearls of South Korean Cinema From the 1960s* [online].

¹⁰ Jeho jméno bývá přepisováno jako I Sungman nebo Rhee Syngman.

¹¹ Lee, 2019. *Rediscovering Korean Cinema*, str. 41.

¹² Lee, 2019. *Rediscovering Korean Cinema*, str. 41.

¹³ Lee, 2019. *Rediscovering Korean Cinema*, str. 42.

¹⁴ Jeho jméno bývá přepisováno jako Pak Čonghui nebo Park Chunghee.

¹⁵ Kubica, 2020. *Fantomová Kinematografie Jižní Koreje* [online].

Režiséři této éry byli pod obrovským tlakem a jejich filmy byly do distribuce uváděny velmi rychle.¹⁶ Bylo to kvůli zákonu o filmech, který umožňoval filmovým společnostem importovat jeden zahraniční na každé tři vyrobené místní, což vedlo k tomu, že mnoho populárních tvůrců představilo víc jak šest filmů ročně.¹⁷

Začaly se taky ustalovat motivy a témata, která se ve filmech objevují i v dnešní době.¹⁸ Velice často v nich můžeme vidět, že režiséři brali inspiraci z korejského, případně asijského, folklóru. Populární se staly příběhy, kde se lidé mění ve zvířata, jako jsou například již výše zmíněné filmy s kočičími duchy. Dále se čím dál více ve filmech zjevovala liška z devíti ocasů¹⁹, které se v Koreji říká *gumiho*.²⁰ Přestože je folklór jedním z klíčových prvků hororu, není obvykle považován za samostatný subžánr, ale spíše za téma nebo motiv, který se může objevit v různých hororových filmech.²¹ Poskytuje inspiraci pro příběhy a postavy, ale většinou jsou snímky s prvky folklóru zařazeny do širších kategorií žánru jako jsou například duchovní, nebo psychologické horory. V asijských zemích se věří v různé legendy, říkadla, a bytosti z asijské mytologie, a Jižní Korea není výjimkou. Jejich víra se promítá i do snímků dnešní doby. Většinou se v dílech objevují prvky šamanismu, jako například rituály k vymítání duchů a používání talismanů.

Ve filmech se také mají objevovat západní motivy jako jsou upíři neboli bytosti sající krev. Například v nedochovaném díle *A Flower of Evil* (악의 꽃, Agui Kkot) (r. I Yongmin, 1961) se měly objevit květiny s upířími vlastnostmi. Lze debatovat o tom, zda je tento motiv jen západní. Upíři nemusí být jen oživé mrtvé bytosti, ale jsou to spíše bytosti pijící krev.²² Různé podoby těchto stvoření mohou být nalezeny v různých kulturách a jsou datované do dávné minulosti.

Často se také ve filmech objevoval sociální komentář. To lze vidět ve filmu *The Devil's Stairway* (마의 계단, Maui Gyedan) (r. I Manhui, 1964), který se z většiny času odehrává v nemocnici. Ta má představovat západní způsob života bohaté třídy, zatímco schodiště a dolní patro představuje nižší třídu.²³ Je tam také vyobrazen život mladých pracujících žen

¹⁶ Koreanfilm.org, 2018. *1960-1969* [online].

¹⁷ Koreanfilm.org, 2018. *1960-1969* [online].

¹⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

¹⁹ V Japonsku se této bytosti říká *kitsune*.

²⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

²¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

²² Melton, 2015. *The Vampire in Foklore, History, Literature, Film and Television: A Comprehensive Bibliography*, str. 3-4.

²³ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26-27.

v továrnách, nemocnicích či veřejných lázních, které spolu žily na kolejích.²⁴ Náročný život ovlivněný rychlou modernizací v relativně krátkém časovém období, který vedly pracující ženy, se stal populárním motivem ve filmech mezi lety 1960 až 1980.²⁵ V tomto filmu jsou to tedy zdravotní sestry, které se opakovaně vysmívají další ženské postavě – dceři ředitele nemocnice. Ta totiž oproti nim vede úplně jiný život. Nebojí se veřejně projevat své city k mužům, kteří se jí líbí. Protože je z bohaté rodiny, tak se její oblékání a chování spíše podobá západní módě.²⁶

Jedním z filmů, který je potřeba v této éře zmínit je *The Housemaid* (하녀, Hanyeo) (r. Gim Giyeong, 1960), který bývá označován jako začátek vlny moderního hororového filmu.²⁷ Byl natočen v období po pádu vlády prezidenta I Seungmana a před nástupem prezidenta Pak Jeonghuiho, kdy si korejská společnost těšila mnohem větší svobodě projevu.²⁸ Objevují se zde témata nevěry, manipulace a žárlivosti. Přestože byl u diváků snímek velice populární, někteří kritici ho označili za vulgární.²⁹ Některé scény mají erotický podtón, který se později projevil i v ostatních korejských hororových dílech. Jde o psychologické drama s hororovými prvky, a je inspirovaný skutečným případem služebné zavražděné v bohaté rodině.³⁰ Film zrcadlí strach ze zániku patriarchy v důsledku nástupu západního kapitalismu. Je vyjádřen sexuálním klamem a pronásledováním.³¹ Příběh je o záhadné a svůdné služebné, kterou svede otec a hlava bohaté rodiny. S jejím příchodem se začne měnit dynamika rodiny. Otec rodiny si na ní začne sexuálním násilím vylévat svou frustraci. Služebná nakonec otěhotní, ale o dítě násilně přijde. To jí donutí k vražednému řádění, které ustane vypitím jedu a následnou smrtí otce i jí samé. Často je tento snímek označován za duchařský film bez ducha.³² Divákům je naznačováno, že by se ve filmu mohl objevit duch ženy neboli *wonhon*.³³ Stihne ale skončit předtím, než se nadpřirozeno objeví.³⁴ Tento snímek měl vliv na budoucí filmaře a je označován za jedno z nejvýznamnějších děl korejské filmové kinematografie. Inspiroval také vlnu filmů s tématy ženského utrpení a ženské pomsty.³⁵ Jedním z nich je například výše

²⁴ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 27.

²⁵ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 27.

²⁶ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 27.

²⁷ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

²⁸ Koreanfilm.org, 2018. *1960-1969* [online].

²⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 4.

³⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 25.

³¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 25.

³² Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 5.

³³ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

³⁴ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

³⁵ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 4.

zmíněný snímek *The Devil's Stairway* a mezi novějšími filmy to jsou například *The Handmaiden*³⁶ (아가씨, Agassi) (r. Pak Chanuk, 2016) či *Parasite*³⁷ (기생충, Gisaengchung) (r. Bong Junho, 2019).

Důležité je také zmínit díla s monstry inspirované japonským filmem *Godzilla* (r. Iširó Honda, 1954).³⁸ Režiséři začali točit vlastní verze, ve kterých se objevovaly monstra útočící na obyvatele Jižní Koreje.³⁹ Jednou z nich je *Big Monster Wangmagwi* (우주괴인 왕마귀, Ujugoein Wangmagwi) (r. Gwon Hyeokjin, 1967), kde můžeme vidět melodramatické pojetí tohoto konceptu (monstrum pojmenované Wangmagwi na konci spáchá sebevraždu). Tento druh filmů započal první vlnu exportů korejského hororu.⁴⁰ Snímek *The Great Monster Yongary* (대괴수 용가리, Daegoesu Yonggari) (r. Gim Gideok, 1967) byl s anglickým dabingem vydán v USA, později následován korejsko-americkou spoluprací na snímku *Great Counterattack of King-Kong* (킹콩의 대역습, Kingkongui daeyeogseub) (r. Paul Leder a Choe Yeongcheol, 1976).⁴¹

1.2 70. léta

Hororová kinematografie se dále vyvíjela a postupně se ustálily narativní schémata a modely tohoto žánru.⁴² Stále více filmařů do své tvorby zapojovalo korejský folklór. Ve filmech se tak objevovaly nadpřirozené bytosti jako jsou *gumiho* a *wonhon*. Toto období není tak dobře zmapováno, protože narozdíl od přechozích let došlo k poklesu filmové produkce.⁴³ Ta se začala vzpamatovávat až po konci 80. let.⁴⁴ Za toto temné období může přísná cenzura a neustálé vládní zásahy do tohoto průmyslu, za které mohl vojenský režim.⁴⁵ Po několikáté byl zvolen jako prezident Pak Jeonghui, který nechal uzavřít vysoké školy a později také nechal upravit ústavu tak, aby měl moc nad všemi pilíři státní moci.⁴⁶ Například režisér Sin Sangok, který natočil například film *Madam White Snake* (백사부인, Baeksabuin) (r. Sin Sangok, 1960), v roce 1975 ztratil svou licenci k natáčení filmů a následně byl unesen

³⁶ V ČR uvedeno 11. 8. 2016 pod názvem Komorná. ČSFD, dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/398043-komorna/prehled/>.

³⁷ V ČR uvedeno 3. 10. 2019 pod názvem Parazit. ČSFD, dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/505790-parazit/prehled/>.

³⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 5.

³⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 5.

⁴⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 5.

⁴¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 5-6.

⁴² Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 6.

⁴³ Lee, 2019. *Rediscovering Korean Cinema*, str. 48.

⁴⁴ Lee, 2019. *Rediscovering Korean Cinema*, str. 48.

⁴⁵ Koreanfilm.org, 2018. 1970-1979 [online].

⁴⁶ Kubica, 2020. *Fantomová Kinematografie Jižní Koreje* [online].

do Severní Koreje (spolu s jeho manželkou Choe Eunhui, která ztvárnila hlavní roli v *Madam White Snake*).⁴⁷

Vedení prezidenta Paka bylo produktem tradiční konfuciánské etiky a snahy o ekonomický rozvoj.⁴⁸ Do filmů se právě proto pravidelně objevovala specifická podoba konfuciánské rodiny.⁴⁹ Příběhy se čím dál více soustředily na vztahy mezi matkou a dítětem.⁵⁰ Jednalo se o všechny různé podoby matek – hodné, zlé i nevlastní.⁵¹ Jedním ze snímků s tímto tématem je *Revenge of a Mother* (엄마의 한, Eommaui Han) (r. I Yoseop, 1970).

Korejské hororové filmy tohoto období odrážely morální hodnoty, společenské a kulturní tlaky a *han*. To představuje pocit, který je jedinečný pro Korejce a jedině oni dokážou pochopit jeho hluboký význam.⁵² „Han je klíčový korejský sociokulturní koncept, který je všeobecně chápán jako jedinečný korejský kolektivní pocit nevyřešené zášti, bolesti, smutku a hněvu. Han je často popisován jako běžící v krvi všech Korejců a kvalita korejského smutku je odlišná od všeho, co lidé ze Západu zažili nebo mohou pochopit.“⁵³

Koncem 70. let začal horor vstupovat do nové fáze a byl nadále formován kulturním a politickým vývojem.⁵⁴

⁴⁷ Koreanfilm.org, 2018. *1970-1979* [online].

⁴⁸ Oh, 2012. *Monster Mothers and the Confucian Ideal: Korean Horror Cinema in the Park Chung Hee Era*, str. 1-2.

⁴⁹ Oh, 2012. *Monster Mothers and the Confucian Ideal: Korean Horror Cinema in the Park Chung Hee Era*, str. 2.

⁵⁰ Oh, 2012. *Monster Mothers and the Confucian Ideal: Korean Horror Cinema in the Park Chung Hee Era*, str. 2.

⁵¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 60.

⁵² Borman, 2020. *From Oldboy to Burning: Han in South Korean Films*, str. 920 [online].

⁵³ Borman, 2020. *From Oldboy to Burning: Han in South Korean Films*, str. 920 [online].

⁵⁴ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 6.

2 Definice korejského hororu

Korejský filmový archiv⁵⁵ prohlásil, že pro hororové filmy je ideální léto, protože mají schopnost diváky zchladit.⁵⁶ Horor nahání lidem mráz po zádech a často zanechává pocit neklidu, který může přetrvávat delší dobu. V současné době je několik hororových filmů z 60. a 70. let dostupných na oficiálním Youtube kanálu KOFA – Korean Classic Film⁵⁷, a tak si jejich kouzlo může užít i zahraniční publikum.

Hororové filmy už od počátku fascinují svou směsí historie, kultury a kreativity, což jim dodává jedinečný charakter. Byly natáčeny v době, kdy si země procházela politickými a sociálními změnami, a ty se pak promítaly do příběhu. Velice často se vyjadřoval pocit *han* spojený s melodramatickými zápletkami.⁵⁸ U diváků byly populární filmy zabývající se citlivými a emočními tématy s prvky hororu. Může za to odkaz, který zanechala japonská divadelní tradice z roku 1880 zvaná *šinja*, která se do Jižní Koreje dostala během okupace.⁵⁹ Představuje melodramatické příběhy zabývající se sociálními a morálními tématy, jako je láska, žárlivost a pomsta.⁶⁰

Barevné filmy se začaly objevovat ke konci 50. let, ale byly poznamenány technickými výzvami, které bránily přesné reprodukci barev.⁶¹ Problémem byl nedostatek zařízení pro vyvolávání barevných filmů, ale s rostoucí poptávkou byla konečně otevřena laboratoř pro zpracování barev.⁶² Hororové filmy z počátku 60. let byly černobílé, a postupně se od poloviny tohoto období začaly objevovat v barvách, jako například snímek *A Public Cemetery of Wol-ha* (월하의 공동묘지, Wolhau Gongdongmyoji) (r. Gwon Cheolhwi, 1967). Většina hororů ze 70. let už pak byla barevná.

Jihokorejská filmaři často kladou důraz na vytváření intenzivní atmosféry a napětí. Většina filmů neobsahuje náhlé „lekačky“ ani násilné scény, ale spíše se zaměřují na postupné budování strachu a nejistoty. Příběhy také využívají bohatou symboliku a psychologické motivy, v rámci, nichž se nám odhalí vnitřní konflikty postav. Hororové filmy přichází

⁵⁵ Anglický název Korean Film Archive, zkráceně KOFA.

⁵⁶ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 1.

⁵⁷ 한국고전영화 Korean Classic Film, dostupné na: <https://www.youtube.com/@KoreanFilm>.

⁵⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 1.

⁵⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 5.

⁶⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 5.

⁶¹ Korean Film Archive, nedatováno. *Fun Facts About Korean Cinema: What was the first Korean movie in color?* [online].

⁶² Korean Film Archive, nedatováno. *Fun Facts About Korean Cinema: What was the first Korean movie in color?* [online].

s inovativními způsoby, jak překvapit diváka pomocí nečekaných zvrátů, vizuálních efektů a originálních přístupů k vyprávění děje. Postavy bývají komplexní, což pomůže divákům lépe se vcítit do situace. Tyto rysy nejsou charakteristické jen pro klasické horory, ale i pro ty moderní. Především *The Housemaid* se stala základem pro produkci korejského hororového filmu, jak můžeme vidět ve snímcích, které následovaly jako například je *The Devil's Stairway* či dokonce novější *Parasite*. To dokazuje, že *The Housemaid* má vliv i snímky a filmaře v současné době. Tento snímek inicioval vlnu filmů s tématem ženské pomsty, jež má psychologický a sexuální podtext.⁶³ Snímek *The Housemaid* je považován za mezník v korejském hororovém žánru a to takový, že někteří kritikové hovoří o hororech natočených před a po *The Housemaid*.⁶⁴

Zásadním prvkem klasických hororových snímků jsou nadpřirozené fenomény.⁶⁵ Příběhy mívají také podobnou strukturu. Když člověk s dobrou duší zemře nebo je násilně usmrcen, vstane z mrtvých a pomstí se těm, kteří mu ublížili.⁶⁶ Naopak když zlý člověk provede něco špatného (většinou vražda), je za to potrestán.⁶⁷ Dochází tak k boji mezi dobrem a zlem.

Za zmínku také stojí vyobrazení dynamiky v rámci rodiny a vykreslení mezilidských vztahů. Vyprávění v sobě mají zakořeněné korejské konfuciánské tradice a kladou důraz na pokrevní spojení.⁶⁸ V korejštině je toto spojení nazýváno *hyeolyeon juui*.⁶⁹ Ve společnosti je rodina považována za klíčovou instituci, která poskytuje podporu a ochranu. Dynamika rodiny bývá narušena přichozí osobou, kterou bývá zpravidla mladá žena. Často je také vyobrazen vztah matky a dítěte, které je někdy ještě nenarozené. Matka své dítě pak chrání, anebo se mstí za jeho smrt. To lze vidět ve filmech *The Housemaid* i *The Devil's Stairway*.

Mezi oblíbený motiv, který reprezentuje toto období, patří pomsta. Ve filmu *The Public Cemetery of Wol-ha* se hlavní ženská postava mstí všem, kdo se podíleli na její vraždě. Podobná zápletka se také nachází ve filmu *A Bloodthirsty Killer. A Ghost Story of Joseon Dynasty* (이조괴담, Ijogoedam) (r. Sin Sangok, 1970) sleduje příběh ženy, která se rozhodne spáchat sebevraždu poté, co byl popraven její muž, a pomocí své kočky se mstí všem,

⁶³ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 4.

⁶⁴ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 4.

⁶⁵ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 6.

⁶⁶ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 6.

⁶⁷ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 6.

⁶⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 2.

⁶⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 2.

co ublížili jí i jejímu muži.⁷⁰ Populární jsou také zvířata a zvířecí transformace. Ve filmu *A Bloodthirsty Killer* se hlavní ženská postava spojí s kočkou. Ve filmu *Madame White Snake* se had promění v krásnou ženu. Pomstě většinou předchází nějaká forma zrady, podvádění či ztráta partnera nebo člena rodiny. Různé postavy mají také temná tajemství a jsou schopni nepochopitelných činů, jen aby je zakryly. Občas činy či traumata z minulosti pronásledují postavy do přítomnosti a ovlivňují jejich chování a rozhodování.

Šamanismus je nedílnou součástí korejské kultury, zakořeněnou v pradávných duchovních praktikách a víře. Ty jsou pak spojené s novými ideami i z jiných náboženství, například z buddhismu a konfucianismu.⁷¹ Šamani jsou považováni za prostředníky mezi lidským a duchovním světem.⁷² Ve filmech jsou vyobrazeni jako jednotlivci se schopností komunikovat s duchy, provádět rituály a vyhánět zlé entity. Dále mohou být také jedinci či celé komunity pronásledováni nějakou kletbou, a proto pak vyhledávají pomoc šamana. Ve filmu *A Shaman's Story* (무녀도, Munyeodo) (r. Choe Hawon, 1972), jak už název napovídá, je hlavní postavou šamanka, která začne ztrácet své schopnosti poté, co se do její vesnice dostane křesťanství.⁷³ To vyvolá rodinný spor a šamanka se pak snaží dokázat, že šamanismus je silnější než křesťanství.

Pokud zemře žena, která je plná hněvu a touhy po pomstě, vrátí se ve formě *wonhon*.⁷⁴ Ta nepředstavuje démona či nějaké jiné monstrum, ale je to duch většinou mladé dívky, která zemřela násilnou smrtí.⁷⁵ U některých hororových filmů se stává, že na první pohled vypadají jako nadpřirozené, ale než se něco stihne stát, co by vedlo ke zjevení *wonhon*, film skončí jako v *The Housemaid* anebo dojde k nějakému nečekanému zvratu jako v *The Devil's Stairway*.

2.1 Folklor a literární vliv

Významným prvkem přispívající k hloubce a kulturní bohatosti korejského hororového žánru je jeho zapojení lidového folklóru a literárního vlivu. Díky tomu jsou díla plná významu, symboliky a kulturní rezonance. Tyto vlivy přispívají k jedinečné identitě korejského hororu a jeho trvalé popularitě.

⁷⁰ KMDb, nedatováno. *A Ghost Story of Joseon Dynasty* [online].

⁷¹ Brown Heinz a Murray, 2018. *Asian Cultural Traditions (Second Edition)*, str. 348-349.

⁷² Lee Pecic, 2020. *Shamans and nativism: postcolonial trauma in Spirits' Homecoming (2016) and Manshin: Ten Thousand Spirits (2013)*, str. 69 [online].

⁷³ KMDb, nedatováno. *A Shaman's Story* [online].

⁷⁴ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 23.

⁷⁵ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 23.

Folklor nabízí filmařům bohatou paletu nadpřirozených bytostí a legend, ve kterých se odráží víra korejské společnosti. Pomocí zapojení těchto prvků do příběhu, je udržují naživu a předávají je touto formou budoucím generacím.

Velice často v korejských legendách hrají roli zvířata, která někdy mají schopnost přeměnit se v lidskou bytost. I v legendě o založení Koreje se objevují tygr a medvědice, kteří se chtějí proměnit v lidi.⁷⁶ Museli sto dní strávit v jeskyni a živit se jen česnekem a pelyňkem.⁷⁷ Tygr, který se měl proměnit v muže, to vzdal, ale medvědice to vydržela a po sto dnech se proměnila v krásnou ženu.⁷⁸ Těmto příběhům se říká *byeonsindam* a objevují se v nich lidé, různá stvoření či objekty, které změni formu.⁷⁹ Mohou se proměnit dobrovolně, ale i proti své vůli.⁸⁰ Po inspiraci Japonskem začali vznikat takzvané *kaibyō eiga*, neboli filmy s kočičím duchem.⁸¹ Slovo *kaibyō* může být přeloženo jako zvláštní kočka.⁸² Existuje mnoho variací a jednou z nejznámějších je *bakeneko*, která poukazuje na démonskou kočku proměňující se v ženu a mstící se lidem nejčastěji mužského pohlaví.⁸³ Mohou hrát hlavní i vedlejší roli. V pojetí snímku *A Bloodthirsty Killer*, se hlavní postava ve formě kočky mstí svým násilníkům. Dalším zvířetem je liška neboli *gumiho*. *Gumiho* má představovat lišku s devíti ocasey, která je většinou ženského pohlaví. Podobné postavy lze nalézt i v jiných asijských legendách pod jinými názvy, ale japonská *kitsune* či čínská *huli jing* jsou vnímány jako moudrá a velkorysá stvoření.⁸⁴ Zatímco *gumiho* je vnímána jako lstivá podvodnice, která ve většině případů svádí muže.⁸⁵ V hororovém podání mívá jen negativní vlastnosti a bývá zlým stvořením.⁸⁶ Jedno zobrazení *gumiho* je v legendě, kde vlastní liščí korálek.⁸⁷ Ten jí dává znalosti země a nebe. Když jí ho člověk ukradne, tak tyto znalosti získá.⁸⁸ Dalším

⁷⁶ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 2.

⁷⁷ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 2.

⁷⁸ Brown Heinz a Murray, 2018. *Asian Cultural Traditions*, str. 348.

⁷⁹ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 346.

⁸⁰ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 346.

⁸¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 3.

⁸² Taulbee, 2021. *BAKENEKO: a Look into the Origins of Japan's Supernatural Cats*, str. 3 [online].

⁸³ Taulbee, 2021. *BAKENEKO: a Look into the Origins of Japan's Supernatural Cats*, str. 6-9 [online].

⁸⁴ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 35.

⁸⁵ Kunio, Kizen a Morse, 2015. *Folk Legends from Tono: Japan's Spirits, Deities, and Phantastic Creatures*, str. 109.

⁸⁶ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 293.

⁸⁷ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 292-293.

⁸⁸ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 292-293.

vyobrazením je v povídce o páru, kterému se nedaří mít dceru.⁸⁹ Když se jim konečně narodí dcera mají radost, ale poté, co dosáhne dospělosti, začne umírat dobytek.⁹⁰ Zjistí se, že dcera potají chodí do chlíva a z krav vytahuje játra, která následně sní.⁹¹ Mnich její chování vysvětlí tím, že buď byla posedlá liškou, anebo jí byla sněžená a pak nahrazena.⁹² Nakonec je dcera zabita jedem od mnicha.⁹³ Toto mystické stvoření lze vidět ve filmu *Thousand Years Old Fox* (천년호, Cheonnyeonho) (r. Sin Sangok, 1969).

Duchové neboli *gwisin* představují lidi, co umřeli, ale jsou ještě nějakým způsobem vázáni na zem.⁹⁴ Mohou být vázáni k určitému místu, kde straší.⁹⁵ Můžou mít různé formy a nejčastější z nich je *wonhon*, která typicky představuje ducha mladé a nevinné ženy, jež zemřela předčasnou smrtí způsobenou nějakým rodinným či mileneckým konfliktem.⁹⁶ Špatné vzpomínky a nevyřešené události drží její duši na zemi. Má v sobě tolik nenávisti vůči těm, co jí ublížili, že se je snaží zabít, aby dosáhla spravedlnosti.⁹⁷ Nejznámější vyobrazení ducha je s dlouhými černými vlasy a v bílém oblečení.⁹⁸ Reprezentace pomstychtivého ducha jsou spojené s kulturním přesvědčením korejského lidu a založené na šamanismu, konfucianismu, buddhismu, taoismu i křesťanství.⁹⁹ Triumf *wonhon* odhaluje dysfunkční povahu tradiční rodiny.¹⁰⁰ Například ve filmu *A Bloodthirsty Killer* můžeme vidět *wonhon*, která posedne kočku s upířskými sklony.

Obrázek 1: Vzhled *gwisin* podle korejských vysokoškoláků

⁸⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 35.

⁹⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 35.

⁹¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 35.

⁹² Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 35.

⁹³ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 35.

⁹⁴ Pulliam a Fonseca, 2016. *Ghosts in Popular Culture and Legend*, str. 18.

⁹⁵ Pulliam a Fonseca, 2016. *Ghosts in Popular Culture and Legend*, str. 18.

⁹⁶ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 23.

⁹⁷ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 23.

⁹⁸ Lee, 2015. *The Continuation and Variation of Ghost Images with Korean College Students*. *Indian Journal of Science and Technology*, str. 2 [online].

⁹⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 24.

¹⁰⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 25.

Šotek je stvoření, které se v legendách od duchů výrazně liší.¹⁰¹ To poznáme díky tomu, že v legendě *dokkaebibo* je schopen sníst kaši z červených fazolí.¹⁰² Kaše má zabraňovat zlým duchům a neštěstí.¹⁰³ Nejsou to vyloženě zlá stvoření, ale často působí trable lidem.

Obrázek 2: Vzhled dokkaebi podle korejských vysokoškoláků

Filmy mohou zkoumat tematické prvky nalezené v literatuře, jako jsou identita, morálka a lidská podstata. Existuje korejský příběh zvaný *Kongjwi a Patjwi*, který má podobnost s pohádkou o Popelce.¹⁰⁴ Kongjwi zemře kvůli utrpení, které jí způsobila její nevlastní matka a nevlastní sestra Patjwi. S pomocí nadpřirozených bytostí překoná své utrpení a vrátí se mezi živé.¹⁰⁵ Jedním z hlavních motivů je vítězství dobra nad zlem. Milá a pracovitá Kongjwi zvítězí nad lakomou a zlou Patjwi. Dále je velice známý příběh *Janghwa a Hongryeon*, který se točí okolo dvou sester, které jsou po smrti matky týrány jejich nevlastní matkou.¹⁰⁶ Obě nakonec zemřou a nevlastní matka za své činy zaplatí.¹⁰⁷ Toto vyobrazení vztahu nevlastní matky a nevlastní dcery je hned v několika hororových filmech.¹⁰⁸ V období 60. a 70. let filmy nenásledovaly jen děj těchto pohádek, ale většina z nich obsahovala stejné motivy, jako je vítězství dobra nad zlem a vyobrazení rodinných vztahů.

¹⁰¹ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 121.

¹⁰² National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 121.

¹⁰³ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 121.

¹⁰⁴ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 311.

¹⁰⁵ National Folk Museum of Korea, 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*, str. 310- 311.

¹⁰⁶ Wicklund, 2023. *(De)territorializing Madness: Nonconformist Embodiments in Film Adaptations of the Korean Folktale „Jangwa Hongryeon jeon“*, str. 95 [online].

¹⁰⁷ Wicklund, 2023. *(De)territorializing Madness: Nonconformist Embodiments in Film Adaptations of the Korean Folktale „Jangwa Hongryeon jeon“*, str. 95[online].

¹⁰⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 66.

3 Analýza vybraných filmů

Cílem následující části je prozkoumat opakující se motivy a témata v hororových filmech v 60. a 70. letech v Jižní Koreji. Zvolené snímky se zaměřují na nadpřirozeno a hlavním strůjcem příběhu je žena. Tento základ mají filmy stejný, ale v každém je to vyobrazeno pomocí jiných folklórních prvků, které byly výše zmíněné. Shlédnuté snímky jsou dostupné na oficiálním kanálu *Korejského filmového archivu*¹⁰⁹ a během analýzy budou používány anglické názvy filmů, pod kterými jsou zde dohledatelné. Jména postav ponechám ve tvaru, v kterém se objevila ve verzích s anglickými titulky.

3.1 Madam White Snake (1960)

Tento černobílý snímek byl natočen v roce 1960 režisérem Sin Sangokem v jeho vlastním studiu Sin Pillim¹¹⁰. Je považováno za největší korejské filmové studio, kde se vyprodukovalo 238 filmů mezi lety 1952 a 1975.¹¹¹ Režisér Sin se nechal inspirovat hollywoodskými filmovými studii a také se snažil udržet krok se západními filmovými technologiemi.¹¹² V roce 1969 režisér natočil remake vlastního filmu pod jménem *Snake Woman* (사녀), Sanyeo).

Hlavní ženskou roli hada, který se proměnil v krásnou ženu, ztvárnila herečka Choe Eunhui, Zamiluje se do mladého lékárníka, kterého si zahrál Sin Songil. Příběh je založen na čínské legendě o bílém hadovi, ve které je had velice silným démonem.¹¹³ V posledních letech ale bylo toto vyobrazení změněno a z hada se stala žena s mateřskými pudy.¹¹⁴

Lékařník Seon se jednoho dne vrací na lodi domů, a cestou potká slečnu Baek. Zamilují se a ona mu dá peníze na jejich svatbu. Nastane ale problém. Peníze byly ukradené ze státní pokladnice a Seona chytanou. On strážníky zavede k domu slečny Baek, ale ten je opuštěný. Po jeho projití naleznou slečnu Baek, ale když jí chtějí zatknout, tak se vypaří v oblacích páry. Seon je pak na tři roky odsouzen za její zločin. O pár týdnů později se slečna Baek vrátí, aby Seona vysvobodila.

¹⁰⁹ 한국고전영화 Korean Classic Film, dostupné na: <https://www.youtube.com/@KoreanFilm>.

¹¹⁰ Toto je přepis korejského názvu 신필름. Nejčastěji se připisuje jako Shin Films.

¹¹¹ Lee, 2024, *SHIN FILMS PRESENTS: THE 'KOREAN-STYLE' STUDIO SYSTEM AND THE MODERNIZATION OF THE FILM INDUSTRY In SOUTH KOREA, 1952–1975*, str. 341 [online].

¹¹² Lee, 2024, *SHIN FILMS PRESENTS: THE 'KOREAN-STYLE' STUDIO SYSTEM AND THE MODERNIZATION OF THE FILM INDUSTRY In SOUTH KOREA, 1952–1975*, str. 341 [online].

¹¹³ Wang, 2023. *Snake Sisters and Ghost Daughters: Feminist Adaptations of Traditional Tales in Chinese Fantasy (The Donald Haase Series in Fairy-Tale Studies)*, str. neočíslováno (kapitola 4).

¹¹⁴ Wang, 2023. *Snake Sisters and Ghost Daughters: Feminist Adaptations of Traditional Tales in Chinese Fantasy (The Donald Haase Series in Fairy-Tale Studies)*, str. neočíslováno (kapitola 4).

Seon a slečna Baek spolu začnou společný život ve vzdáleném městě. Město napadne záhadná nemoc, na kterou začne obyvatelstvo umírat. Guvernér do města pozve šamana. Ten vycítí přítomnost tisíc let starého bílého hada, který nemoc přivolal a je nutné se ho zbavit. Mezitím se slečna Baek přesune do světa bohů, kde se setká s mnichem a bohyní Avalokitešvarou. Dají jí bylinku, která umí zachránit život, ale pod podmínkou, že se v daném termínu vrátí do jeskyně a přemění se zpátky v hada. Další den se šaman před guvernérem snaží prokázat totožnost slečny Baek. Skončí to, ale tak, že ona odhalí jeho falešnost a promění ho v černého hada. Předá také guvernérovi pilulky vytvořené z magické byliny a zachrání tak obyvatele města.

Nastane den, kdy se musí slečna Baek vrátit do podoby hada. Seona pošle pryč z domu, aby se s ním nemusela loučit. Seon potká mnicha, který mu pomocí zrcadla ukáže pravou podobu slečny Baek jako bílého hada. Slečna Baek je v domě guvernéra, který jí donutí vypít alkohol. Ten jí promění v hada a ona guvernéra zabije. Po vypití vody se z ní znovu stane člověk. Strážníci zatknou Seona, aby donutili slečnu Baek k návratu. Musí přijít a jít si odpykat trest, pokud to neudělá bude to přeneseno na Seona. Protože slečna Baek nesplnila podmínku bohyně, hrozí jí, že shoří pekla. Té je to ale jedno, a chce jen zachránit Seona. Slečně Baek se podaří z vězení utéct, protože se promění na hada a jde za mnichem k řece. Prosí ho, aby mohla naposledy vidět Seona, ale mnich jí začne odvážet na loď. Seon se objeví na pobřeží. Bohyně nařídí mnichovi, aby milencům pořídil loď, na které se mohou plavit za lepším životem. Proti všem předpokladům jako nadpřirozená bytost, slečna Baek překonala svůj osud.¹¹⁵ Dokázala si vybojovat šťastný zbytek života se svým partnerem.

Snímek spojuje romantický příběh s hororovým žánrem. Ke strašidelné atmosféře přispívá hudba, která scény doprovází. Slečna Baek je nadpřirozená bytost – had, který se proměnil v člověka. Když na začátku filmu Seon dovede strážníky k domu Baek, soused jim řekne, že v něm tři roky už nikdo nežil a naznačuje, že v něm přebývá duch. Pokud se ve filmu děje něco nadpřirozeného, objeví se mlha. To například můžeme vidět v scéně, kde se slečna Baek přesouvá do světa bohů.

Seon je dobrým člověkem, který myslí na zdraví cizích lidí, a trápí ho, že jim není od záhadné nemoci schopen pomoci. Když jde slečna Baek prosit o magickou bylinku nezajímá ji, jak to může pomoci ostatním, ale na to, že díky ní bude Seon šťastný (on s bylinkou může zachránit obyvatele). Několikrát je mnichem nazvána bestíí a surovcem. Ze začátku byla monstrem, ale

¹¹⁵ Lai, 1992. From Folklore to Literate Theater: Unpacking „Madam White Snake“, str. 65 [online].

láska ji změnila. I přes to, že jedná sobecky, její čin pozitivně ovlivní ostatní lidi a pomůže je vyléčit. Jejich láska nezná hranice, a překvapí to i samotnou bohyni. Liší se to od původní legendy, kdy muž proti ženě/hadovi obrátil záda a zapomněl na lásku mezi nimi.¹¹⁶

Zajímavé bylo také oblečení, které slečna Baek nosila. Jako bílý had nosila ze začátku jen bílé oblečení, a vlasy měla krásně upravené v drdolu s ozdobou ve tvaru květiny. Později během filmu začala nosit více barevné oblečení i se vzory jako jsou puntíky. To může značit její oddálení od svého původu a vstoupení do role vzorné manželky. Nakonec, když se blíží její čas proměny zpátky na hada, má znovu bílé oblečení. Velice často také nosí závoj.

Objevuje se zde mix šamanismu a buddhismu. Šaman, který se pomocí zvonů, manter a talismanů, snaží přemoci bílého hada. Byl sice schopný poznat, že je slečna Baek bílým hadem, ale jinak byl úplně neschopný. Může být vnímán jako záporák, který se snaží Seona a slečnu Baek rozdělit. Mnich a bohyně Avalokitešvara jsou zase spojováni s buddhismem. Mnich až do konce filmu označoval slečnu Baek jako monstrum a odmítal jí pomoci. Naopak Avalokitešvara byla modrá a viděla na hadovi to nejlepší.

Obrázek 3: Propagační plakát filmu *Madam White Snake*

3.2 The Devil's Stairway (1964)

Režisér I Manhui tento černobílý snímek natočil v roce 1964 pod společností Seki Trading Company. Lze ho nalézt pod třemi různými názvy – *The Devil's Stairway* (používáno nejčastěji), *The Evil Stairs*, a *The Devil's Stairs*. Příběh se podobá snímku *The Housemaid*, který byl uveden o čtyři roky dříve. Oba filmy jsou označovány za duchovní filmy bez ducha.

¹¹⁶ Lai, 1992. From Folklore to Literate Theater: Unpacking „Madam White Snake“, str. 53 [online].

Hlavní postavu ztvárnil herec Gim Jingyu, který hraje chirurga a herečka Mun Jeongsuk, která hraje zdravotní sestru pracující ve stejné nemocnici a také chirurgovu tajnou milenkou. Touha po bohatství a moci donutí chirurga k hroznému činu.

Gwangho je chirurgem a pracuje v stejné nemocnici jako zdravotní sestra Jinsuk, která je jeho tajnou milenkou. Ve stejnou chvíli se Gwangho ještě schází s Jeongjou, která je dcera ředitele nemocnice. Ta se nebojí ukázat, že o něj stojí a zraňuje se jen, aby ho mohla vidět. Můžeme vidět, že Gwangho se jen přetvařuje, když je s ní. Když se Jeongja neřadí, tak má na tváři znuděný výraz a protáčí oči. Poté co dostane nabídku vzít si Jeongju a převzít nemocnici od ředitele, rozhodne se svůj dlouholetý vztah s Jinsuk ukončit. Gwangho i při jednom dialogu s Jinsuk přizná, že to vše dělá jen kvůli jeho celoživotnímu snu vést a poté vlastnit nemocnici. Později těhotná Jinsuk vyhrožuje, že lidem poví o jejich vztahu, a tak jí Gwangho (lze spekulovat, jestli naschvál nebo omylem) shodí z hlavního poschodí v nemoci. Pád vede k tomu, že Jinsuk dítě potratí. Nemocnicí se šíří spekulace, kdo byl otcem dítěte, a proto se Gwangho pokusí Jinsuk zabít, aby to neprozradila. V jezírku na pozemcích nemocnice ji „utopí“ a pak do něj tělo vhodí. Gwangho si myslel, že vyplave, ale i po uplynutí několika dní, se tomu tak nestalo. Proto sám sebe musí ujišťovat, že ji určitě zabil a její oblečení se jen zaseklo za něco pod vodou. Nakonec tělo vyplave, ale není možné ho identifikovat podle obličeje. Vrchní zdravotní sestra je přesvědčena, že jde o Jinsuk kvůli oblečení, které má mrtvola na sobě.

Po návratu ze svatební cesty, Gwangho přikáže, aby na místě jezírka byl postaven další pavilon nemocnice, a on tak mohl vraždu snadno skrýt až do konce života. Toto místo symbolizuje náhrobek Jinsuk, a tato výstavba mu umožňuje odstříhnout minulost a soustředit se jen na život ředitele nemocnice.¹¹⁷ Problém nastane ve chvíli, kdy se mu začne zjevovat duch Jinsuk neboli *wonhon*. Když pracuje pozdě v noci, slyší klapání berlí, které Jinsuk potřebovala před její smrtí. Pak i berle najde doma, kde mu služebná řekne, že je tam nechala žebračka. Nakonec začne vidět *wonhon*, jak chodí po nemocničních pozemcích. Jednou také za sebou v zrcadle vidí Jinsuk, a tak se otočí a začne na ní křičet ať vypadne. Ukáže se, že měl jen vidiny a stála za ním Jeongja. Ta spolu s lidmi kolem něj je přesvědčená, že blázní. Rozhodne se zavolat psychiatra, aby si s Gwanghem promluvil. Ten se ale naštve a záchvatu vzteku shodí Jeongju ze stejných schodů jako předtím Jinsuk. Ta musí na operaci vedenou Gwanghem. Mezitím se divák dozví, že tělo nalezené v jezírku nepatří Jinsuk, ale jiné

¹¹⁷ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

pacientce. Gwangho během operace vidí, jak se k němu blíží Jinsuk v oděvu zdravotní sestry s rouškou. Vyděšený Gwangho začne panikařit a během útěku spadne z toho stejného schodiště. Policie v tu chvíli přijede, aby ho zatkla za pokus o vraždu Jinsuk. Dozvíme se, že vrchní sestra zachránila umírající Jinsuk z jezírka. Poté jí také pomohla při její pomstě na Gwangha. Jinsuk se ho snažila dohnat k smrti, protože věděla, že podle zákona nebude řádně potrestán.

Film se tváří jako nadpřirozený, a vede diváky k očekávání, že se zjeví *wonhon*. Jak se ale pak ukáže, Jinsuk není mrtvá. Pokaždé když Gwangho viděl *wonhon*, byla to živá Jinsuk, která se ho snažila dohnat k smrti. Vše je spojení počínání Jinsuk a také paranoi, kterou Gwangho pociťuje po jejím zabití. Například když ji viděl v zrcadle, bylo vidět, že začíná bláznit.

Jelikož byl snímek vydán v době, kdy se do země dostávaly západní produkty, nemocnice měla představovat zjednodušený model širší společnosti s důrazem na rodinné vztahy a interakce.¹¹⁸ Jak už bylo zmíněno výše, toto odráží komentáře na společnost té doby. Bohaté postavy mají představovat západní způsob života, a jako příklad slouží chování a oblékání Jeongji. Nemocnice je soukromá instituce patřící řediteli. Sídlí ve vyšším patře, zatímco personál se pohybuje v dolním poschodí.¹¹⁹ Jezírko může být také vnímáno jako symbol ženskosti (mateřský instinkt Jinsuk, která potratila své dítě), zatímco nemocnice, a především schody vyobrazují patriarchální mužnost Gwangha (zabil vlastní dítě, aby neměl žádné zábrany ke svému materialistickému snu).¹²⁰ Podobně jako v *The Housemaid* je tu vyobrazen vztah matky a (nenarozeného) dítěte, a jak daleko jsou ženské postavy schopné zajít, když o něj přijdou. Jinsuk se vrátí k životu, aby potrestala sociální zlo, které má postava Gwangha představovat (je zosobněním nespoutaného západního kapitalismu).¹²¹ Název filmu má tedy dvojitý význam, a nejenže poukazuje na místo činu (pád tří postav a potrat dítěte), ale také slouží jako metafora pro nemorální touhy Gwangha.¹²² *Wonhon* bojuje proti západním vlivům, které představuje chirurg a její vztek není mířen na ženskou postavu, která se zajímá o stejného muže.¹²³

¹¹⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

¹¹⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

¹²⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

¹²¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

¹²² Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

¹²³ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 26.

3.3 A Bloodthirsty Killer (1965)

Toto dílo bylo produkováno studiem Jeil Films v roce 1965. Režisérem je I Yongmin. Je možné film najít i pod názvem *A Devilish Homicide*. Je to první film, který následuje japonský trend filmů s duchy koček. Smíchává tradiční korejské duchovní povídky se západním vyobrazením upíra, který je zde vyobrazen jako upíří kočka posedlá *wonhon*.¹²⁴

Hlavní mužskou roli Simoka ztvárnil herec I Yechun a hlavní ženskou roli Aeji ztvárnila herečka Do Geumbong. Příběh je o ženě, která je neprávem zabita svou žárlivou tchýní, které pomáhá její služebná. Žena se pak mstí jako kočičí duch všem, kteří jí ublížili.

Simok jde na výstavu, ale jedině, co v prostorách zbylo je obraz jeho zesulé manželky Aeji. Sedne s ním do auta a řidič ho odveze za umělcem Chuncheolem, který ho nakreslil. Řidič také během cesty prohlásí, že první máj je den plný duchů se zlobou. To vysvětluje, proč se vše děje v tento den. *Wonhon* je v tuto chvíli nejsilnější. Chuncheol mu řekne, ať si obraz vezme domu. Umělec začne cítit rybí smrad a donutí Simoka schovat se pod postel. Ten vidí, že do pokoje přijde žena v bílých šatech a Chuncheola probodne. Následně vyskočí na parapet a promění se v kočku. Simok začne utíkat a narazí na Aeju. Vezme jí k rodinnému doktorovi Parkovi. Něco je na ní, ale divné. Aeja je ve zvláštním stavu mezi smrtí a životem. Působí, jak živá, ale její srdce bije zvláště a má velice řídkou krev.¹²⁵ Také její odraz není vidět v zrcadle, čehož si všimne zdravotní sestra, která začne křičet, že Aeja není člověk. Když je doktor Park sám a zkoumá výsledky Aejinu prohlídky, ta se u něj zjeví a zabije ho. K této smrti nepoužije své schopnosti, ale způsobí mu elektrický šok zdravotnickým zařízením. Simok najde jeho mrtvolu, ale Aeju už tam není. Simok si vzal obraz Aeji domu. Teď žije se sestřenicí Aeji, která se jmenuje Hyesuk. Mají spolu tři děti. V domě je také matka Simoka (dále jako matka), kterou posedne duch kočky, a pak bude pít krev svým vnoučatům. Posedlost se bude projevovat olizováním obličejů vnoučat a pak také kočičím syčením. Na to, že je posedlá kočkou přijde Simok. Sleduje ji klíčovou dírkou a vidí v ní matčin odraz v zrcadle – kočku. Chvíli se s matkou pere, ale pak ji probodne. Aeja postupně začne dohánět k šílenství Hyesuk, která se jde podívat na místo, kde Aeju pohřbila s pomocí doktora Parka. Aeja na ni pošle kočky, které Hyesuk poškrábou obličej a pak ji sama umlátí prknem. Během noci se také objeví bódhisattva¹²⁶ a dá Simokovi kouličku s tím, že jí bude potřebovat později. Její přítomnost se má postarat o to, aby se dětem nic nestalo (stanou se z nich sochy). Po smrti

¹²⁴ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 28.

¹²⁵ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 29.

¹²⁶ Nejspíš se jedná o Avalokitešvaru, spojována s lotusem.

Hyesuk a matky, a zmizení jeho dětí, Simok rozbije obraz. Vypadne z něj deník, který napsal Chuncheol. V něm se dočte, co se stalo před deseti lety.

Aeja žila šťastně se svým manželem Simokem. Jediným problémem byla její neschopnost otěhotnět. Její sestřenice Hyesuk pro ni pracuje jako služebná a začne žárlit. S pomocí matky vymyslí si plán, jak vztah Aeji a Simoka zničit. Simok odjíždí na pracovní cestu. Hyesuk se domluví s Chuncheolem, aby předstíral aféru s Aejou. Aby se Aeja nemohla nařčení bránit, koupí ženy od doktora Parka prášek, který jí zabrání slyšet a mluvit. Aeja je vyhozena z domu a dají ji do domu Chuncheola. Aby nic nemohla prozradit, matka jí podstrčí jed. Když Aeja začne umírat, poprosí svou kočku, aby se za ní pomstila, a rozhodne se spáchat sebevraždu. V tu chvíli pociťuje silný pocit zloby, který bývá jedním z důvodů vzniku *wonhon*. Nakonec Aeja kočku nakrmí krví jako své dítě, a tím ukáže svůj mateřský instinkt.¹²⁷

O deset let později se Aeja znovu objeví jako *wonhon* s posedlou kočkou, která představuje její dítě.¹²⁸ Jejich vztah má sloužit k prokletí patriarchátu, který je zdrojem nerovnosti a diskriminace, zejména pro ženy.¹²⁹ Zobrazuje to odpor k tlaku mít dítě, který byl vyvíjen na Aeju.¹³⁰ Na konci filmu Simok kouličku použije na sochu, a ta navrátí život jeho dětem, kteří byli zkamenělý. To poukazuje na to, že *wonhon* se mstila jen těm, kteří jí ublížili a nevinné děti nechala na pokoji.

Hlavní antagonistkou je Aeja, která se stala mixem *wonhon* a upíří kočky. Není vidět v zrcadle a má schopnost ovládat další lidi. Po vypití její krve, začala ovládat Chuncheola a donutila ho namalovat obraz, který měl sloužit jako její tělo (místo, kde by mohla být její duše). Při napadnutí matky, jí nechala posednout duchem kočky. Matka měla stejný vzhled, ale začala se chovat jako kočka a pila krev vnoučatům. Když se pak koukla do zrcadla, byl v něm odraz kočky. Často slyšíme smích Aeji, kterým mučí své vrahy. V jednom ze svých proslavů zmíní, že není ani duch ani šotek. To je zvláštní, protože má být *wonhon*, což je typ ducha. Aeja se nechá pohltit pocitem *han*.

V tradiční rodině je hlavním účelem manželství reprodukce.¹³¹ Jelikož se Aeje nedaří otěhotnět, neplní svou povinnost manželky. Ke konci filmu během flashbacku, můžeme vidět, jak moc po dítěti toužila. Matka jí oklame a podá jí jed ve formě prášku. V domnění, že jí má

¹²⁷ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 28.

¹²⁸ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 28.

¹²⁹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 28.

¹³⁰ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 28.

¹³¹ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 28.

prášek pomoc otěhotnět, ho Aeja rychle sní, a přitom radostně povídá své kočce o tom, jak konečně porodí syna. Celé manželství byla zahanbována za její neschopnost porodit potomka.

Ženské postavy v tomto filmu – neplodná manželka (Aeja), sexuálně aktivní tchýně (Simokova matka), a závistivá sestřenice (Hyesuk) – představují příčiny rozvodu a odmítnutí rodinou v tradiční Koreji (neplodnost, žárlivost, cizoložství).¹³²

Objevují se zde sexuální scény. Velice neobvyklý je také vztah mezi starou matkou a mladším doktorem Parkem, kteří spolu mají tajnou aféru. Aeja je nachytá nahaté, což matku rozzlobí a začne s Hyesuk vytvářet plán, jak se Aeji zbavit. Když Aeja umírá, Chunchol se jí pokusí znásilnit, ale ona se naštěstí ještě zvládne ubránit. Chunchol zrovna maluje obraz polonahé ženské, když se Aeja vrátí. Následně ho svede a po kousnutí ho začne ovládat. Během této scény v posteli, z pod peřiny vykukují kočičí nohy.

Kočka není běžně se vyskytující zvíře v korejském folklóru. Velice často se ale objevuje v tom japonském. Říká se jí *kaibyō*, a většinou se jedná o démonskou kočku mstící se mužům. V tomto případě se mstí spolu s *wonhon*. Je navíc ozvláštňena upířími sklony.

Obrázek 4: Kočičí duch

¹³² Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 28.

Závěr

Období 60. a 70. let hraje významnou roli při vývoji jihokorejské hororové kinematografie. Snímky z něj měli velký vliv na tvorbu budoucích filmařů. Přestože do filmů zasahovala cenzura, jsou plné zajímavých témat a motivů jako je nevěra, ženská pomsta, vražda a vztah mezi matkou a dítětem. Odrážel se v nich západní vliv, který se postupně prosakoval do korejských kulturních produktů a také kritika tradiční konfuciánské rodiny a patriarchy. Filmaři byly nuceni vydávat nová díla, jak na běžícím pásu, a proto je toto období tak produkčně bohaté. Po japonské okupaci se prezidenti snažili podpořit domácí výrobu, například daňovou politikou, při které domácí filmy byly zproštěny daně. Během konce tohoto období pak došlo k poklesu výroby snímků a toto odvětví se znovu vzpamatovalo až v 80. letech.

Jedním z nejdůležitějších filmů je *The Housemaid*, který sloužil jako vzor pro minulé i budoucí filmaře. Spustil vlnu snímků s erotickými scénami. Například ve filmu *Madam White Snake* je sex jen naznačován, ale později třeba v *A Bloodthirsty Killer* mají herci scény bez oblečení (nejsou jim vidět intimní partie). Do dnešní doby je *The Housemaid* velice populární a bývá označována jako začátek jihokorejského hororu.

Ve snímcích se zrcadlí morální hodnoty a tlaky, které společnost vyvíjela na jednotlivce. Byl to například tlak vyvíjený na manželku, aby porodila dítě (nejlépe syna, aby se o rodiče mohl postarat). Dokud se jí nenarodilo, tak byla považována za špatnou manželku. Pokud to nespĺnila, bylo to společností bráno jak selhání. Nejčastěji se zde objevovaly motivy ženské pomsty, nevěry, nemanželských vztahů, touha po moci nebo penězích, a rodinné vztahy (především vztah mezi matkou a dítětem). Filmy bývaly velice melodramatické. Kládly s v nich důraz na atmosféru, promyšlený příběh, a komplexní postavy. Zážitek z nich byl povýšen ještě přechodem z černobílých na barevné. Jedním z prvních barevných hororů tohoto období je *A Public Cemetery of Wol-ha*.

Unikátní charakter hororům dodává zapojení korejského folklóru a literatury. Mezi nejpůvodnější nadpřirozené bytosti spadají démonické kočky *kaibyo*, duchové mladých neprávem zabitých žen *wonhon*, a devíticásé lišky *gumiho*. *Kaibyo* pocházejí z Japonska, ale Korea se je rozhodla přebrat svým vlastním způsobem. Korejské pohádky často nesou ponaučení o rodinných vztazích a o tom, že dobro vítězí nad zlem. Tyto ponaučení se odrážejí i v hororových filmech a někdy je na nich postaven celý příběh.

Náboženství, a především šamanismus a buddhismus, hrají vedlejší roli ve většině filmů. Ve filmu *Madam White Snake* jsou tyto dvě víry postaveny proti sobě. Šaman je vyobrazován jako podvodník, zatímco mnich přímo komunikuje s bohy. Když se objeví *wonhon* je to špatné znamení, a musí se jí pomoci šamanských rituálů zbavit.¹³³ Rodina jinak bude trpět. Naopak podle buddhistické víry by *wonhon* měla dojít k ctnostnému stavu.

Díky analýze filmů lze vidět, že toho mají mnoho společného. V *Madam White Snake* a *A Bloodthirsty Killer* se vedlejší mužská postava pokusí znásilnit hlavní ženskou postavu, která se mu poté pomstí. Vztah matky a dítěte je odlišnými způsoby vyobrazen v *The Devil's Stairway* a *A Bloodthirsty Killer*. V prvním filmu se jedná o ztrátu nenarozeného dítěte, v druhém je to vztah ženy a kočky, kterou bere jako dítě.

Přestože ve filmech můžeme vidět podobnost, a objevují se v nich opakující se témata a motivy, neztrácí na své jedinečnosti. Některé horory mají dobré konce, další naopak špatné. Různé nadpřirozené bytosti jsou každým režisérem vyloženy jinak, a snaží se je obohatit svými vlastními nápady.

¹³³ Peirse a Martin, 2013. *Korean Horror Cinema*, str. 30.

Bibliografie

Bittencourt, Ela. 2019. The Pearls of South Korean Cinema From the 1960s. *MUBI*. [online] 2. Srpen 2019. <https://mubi.com/en/notebook/posts/the-pearls-of-south-korean-cinema-from-the-1960s>.

Boman, Björn. 2020. From Oldboy to Burning: Han in South Korean films. *Culture & Psychology*. 2020, Sv. 26, 4.

Brown Heinz, Carolyn a Murray, Jeremy A. 2018. *Asian Cultural Traditions (Second Editon)*. Illinois : Waveland Press, 2018. ISBN 978-1478636205.

Korean Film Archive. A Ghost Story of Joseon Dynasty (Ijogoedam). *KMDB*. [online] <https://www.kmdb.or.kr/eng/db/kor/detail/movie/K/02125>.

—, A Shaman's Story (Munyeodo). *KMDB*. [online] <https://www.kmdb.or.kr/eng/db/kor/detail/movie/K/02513>.

—, Fun Facts About Korean Cineam: What is the first Korean movie in color? *Korean Film Archive*. [Online] https://eng.koreafilm.or.kr/kmdb/trivia/funfacts/BC_0000005061?page=2.

Koreanfilm.org. 1960-1969. *Koreanfilm.org*. [Online] <https://koreanfilm.org/kfilm60s.html>.

—, 1970-1979. *Koreanfilm.org*. [Online] <https://www.koreanfilm.org/kfilm70s.html>.

Kubica, Petr. 2020. Fantomová kinematografie Jižní Koreje. *DOK.REVUE*. [online] 26. Říjen 2020. https://www.dokrevue.cz/clanky/fantomova-kinematografie-jizni-koreje_1.

Kunio, Yanagita, Kizen, Sasaki a Morse, Ronald A. 2015. *Folk Legends from Tono: Japan's Spirits, Deities, and Phantastic Creatures*. Lanham : Rowman & Littlefield Publishers, 2015. ISBN 978-1442248229.

Lai, Whalen. 1992. From Folklore to Literate Theater: Unpacking "Madame White Snake". *Asian Folklore Studies*. 1992, Sv. 51, 1, stránky 51-66.

Lee Pecic, Zoran. 2020. Shamans and nativism: postcolonial trauma in Spirits' Homecoming (2016) and Manshin: Ten Thousand Spirits (2013). *Journal of Japanese and Korean Cinema*. 25. Březen 2020, stránky 69-81.

Lee, Sangjoon. 2019. *Rediscovering Korean Cinema*. místo neznámé : University of Michigan Press, 2019. editor. ISBN 978-0472054299.

—. 2024. SHIN FILMS PRESENTS: THE 'KOREAN-STYLE' STUDIO SYSTEM AND THE MODERNIZATION OF THE FILM INDUSTRY In SOUTH KOREA, 1952–1975. *Historical Journal of Film, Radio and Television*. 2024, Sv. 44, 2.

Lee, Sichan. 2015. The Continuation and Variation of Ghost Images with Korean College Students. *Indian Journal of Science and Technology*. 26. říjen 2015.

Melton, Gordon J. a Hornick, Alysa. 2015. *The Vampire in Folklore, History, Literature, Film and Television: A Comprehensive Bibliography*. Jefferson : McFarland & Company, 2015. ISBN 978-0786499366.

National Folk Museum of Korea. 2015. *Encyclopedia of Korean Folk Literature: Encyclopedia of Korean Folklore and Traditional Culture Vol. III*. Seoul : The National Folk Museum of Korea, 2015. ISBN 978-89-289-0084-8 91030.

Oh, Eunha. 2012. Monster mothers and the Confucian ideal: Korean horror cinema in the Park Chung Hee era. Carbondale : autor neznámý, 2012.

Peirse, Alison a Martin, Daniel. 2013. *Korean Horror Cinema*. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2013. editoři. ISBN 978-0748643097.

POMO Media Group s.r.o. Komorná. *Česko-Slovenská filmová databáze*. [online] <https://www.csfd.cz/film/398043-komorna/prehled/>.

—. Parazit. *Česko-Slovenská filmová databáze*. [online] <https://www.csfd.cz/film/505790-parazit/prehled/>.

Pulliam, June Michele a Fonseca, Anthony J. 2016. *Ghosts in Popular Culture and Legend*. Westport : Greenwood, 2016. ISBN 978-1440834905.

Taulbee, Cedar. 2021. *BAKENEKO: a Look into the Origins of Japan's Supernatural Cats*. Portland : Portland State University, 2021.

Wang, Cathy Yue. 2023. *Snake Sisters and Ghost Daughters: Feminist Adaptations of Traditional Tales in Chinese Fantasy (The Donald Haase Series in Fairy-Tale Studies)*. Detroit : Wayne State University Press, 2023. ISBN 978-0814348628.

Wicklund, Evan D. 2023. (De)territorializing Madness: Nonconformist Embodiments in Film Adaptations of the Korean Folktale "Janghwa Hongryeon jeon". *Journal of Literary & Cultural Disability Studies*. 2023, Sv. 17, 1, stránky 95-110.

Zdroje obrázků

[1] **Lee, Sichan. 2015.** The Continuation and Variation of Ghost Images with Korean College Students. *Indian Journal of Science and Technology*. 26. říjen 2015.

[2] **Lee, Sichan. 2015.** The Continuation and Variation of Ghost Images with Korean College Students. *Indian Journal of Science and Technology*. 26. říjen 2015.

[3] **Korean Film Council.** Madam white snake (1960). [online] KoBiz. Dostupné z: <http://koreanfilm.or.kr/eng/films/index/filmsView.jsp?movieCd=20112773>.

[4] **Korean Film Council.** A Bloodthirsty Killer (1965). [online] KoBiz. Dostupné z: <https://www.koreanfilm.or.kr/eng/films/index/filmsView.jsp?movieCd=19658048>.

Filmografie

Madam White Snake (1960), dostupné z 한국고전영화 Korean Classic Film.

The Devil's Stairway (1964), dostupné z 한국고전영화 Korean Classic Film.

A Bloodthirsty Killer (1965), dostupné z 한국고전영화 Korean Classic Film.

Tabulka citovaných filmů

Datum uvedení	Režisér	Anglický název	Korejský název	Revidovaná korejská transkripce	Česká transkripce vědecká
2. 10. 1960	Sin Sangok	Madam White Snake	백사부인	Baeksabuin	Pägsapuin
3. 11. 1960	Gim Giyeong	The Housemaid	하녀	Hanyeo	Hanjö
31. 3. 1961	I Yongmin	A Flower of Evil	악의 꽃	Agui Kkot	Agüi kkot
10. 7. 1964	I Manhui	The Devil's Stairway	마의 계단	Maui Gyedan	Maüi Kjetan
12. 8. 1965	I Yongmin	A Bloodthirsty Killer	살인마	Salinma	Sarinma
30. 6. 1967	Gwon Hyeokjin	Big Monster Wangmagwi	우주괴인 왕마귀	Ujugoein Wangmagwi	Učuköin Wangmakü
12. 8. 1967	Gim Gideok	The Great Monster Yongary	대괴수 용가리	Daegoesu Yonggari	Täkösu Jongrkali
25.8. 1967	Gwon Cheolhwi	A Public Cemetery of Wol-ha	월하의 공동묘지(기생월향지묘)	Wolhau Gongdongmyoji	Wörhaüi Kongtongmjoči
16. 2. 1969	Sin Sangok	Snake Woman	사녀	Sanyeo	Sanjö
8. 3. 1969	Sin Sangok	Thousand Years Old Fox	천년호	Cheonnyeonho	Čchönnjönho
25. 4. 1970	Sin Sangok	A Ghost Story of Joseon Dynasty	이조괴담	Ijogoedam	Ičokötam
5. 9. 1970	I Yoseop	Revenge of a Mother	엄마의 한	Eommaui Han	Ömmaüi Han
13. 5. 1972	Choe Hawon	A Shaman's Story	무녀도	Munyeodo	Munjöto
23. 7. 1976	Paul Leder a Choe	Great Counterattack	킹콩의 대역습	Kingkongui Daeyeogseub	Kchingkchon güi Täjögsub

	Yeongcheol	of King-Kong			
1. 6. 2016	Pak Chanuk	The Handmaiden	아가씨	Agassi	Akassi
30. 5. 2019	Bong Junho	Parasite	기생충	Gisaengchung	Kisängčchung